

Współpraca międzynarodowa w przeciwdziałaniu transgranicznemu transportowi zanieczyszczeń

Małgorzata Burchard-Dziubińska*

Przedmiotem analizy są instytucjonalne uwarunkowania współpracy międzynarodowej w dziedzinie przeciwdziałania transgranicznemu transportowi zanieczyszczeń.

*Katedra Ekonomii, Uniwersytet Łódzki, ul. Rewolucji 1905, 41, 90-214 Łódź

Ponieważ środowisko przyrodnicze nie uznaje żadnych administracyjnie wytyczonych barier i rządzi się swymi obiektywnymi prawami, skutki gospodarczej działalności człowieka są nieraz bardzo odległe od miejsc powstania ich przyczyny. Transgraniczny transport zanieczyszczeń drogą powietrzną lub wodną występuje bardzo powszechnie.

nie i jest coraz lepiej monitorowany. Rosnąca świadomość ekologiczna i akceptacja zasady, że zanieczyszczający płaci sprawia, że również w skali międzynarodowej dąży się do przypisywania skutków ich sprawcom, co powinno w praktyce oznaczać obciążanie ich finansową odpowiedzialnością za czynione szkody. Brak systemowych rozwiązań wymienionych problemów może być przyczyną konfliktów ekologicznych o charakterze międzynarodowym.

Aby przeciwdziałać tego typu sytuacjom 13 listopada 1979 roku podpisano w Genewie *Konwencję w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości*, a w kolejnych latach protokoły, które uszczegółowiły zasady współpracy między innymi w sprawie jej finansowania, ograniczania emisji siarki, kontroli emisji i transgranicznego przemieszczania tlenków azotu, przeciwdziałania zakwaszaniu itd.

Analiza mechanizmów prawnych i instrumentów ekonomicznych, które mają służyć praktycznej realizacji postanowień konwencji i towarzyszących jej protokołów pozwala stwierdzić, że przyczyną niedostatecznej ochrony przed dalekosiężnymi skutkami zanieczyszczeń jest nie tyle brak stosownych mechanizmów, ile słabe ich działanie. Teoretycznie atrakcyjne instrumenty ekonomiczne (opłaty ekologiczne, subsydia, kary, ulgi i zróżnicowania podatkowe) nie gwarantują satysfakcjonującej ekologicznej skuteczności, ze względu na istniejące między krajami różnice interesu i niechęć do przejęcia przez poszczególne podmioty gospodarcze finansowej odpowiedzialności za czynione szkody. Czynnikiem dodatkowo utrudniającym efektywne wykorzystanie tych instrumentów są obiektywnie istniejące, w skali międzynarodowej, trudności w precyzyjnym przypisaniu skutków ich sprawcom.